

Posudek oponentky bakalářské práce

Karolína Machatová: Bariéry ve výkonu politické funkce žen v České republice z pohledu politických reprezentantek a reprezentantů

Bakalářská práce Karolíny Machatové je zaměřena na velmi aktuální výzkumné téma rovného přístupu žen a mužů k politickému úřadu. V úvodu formuluje tři výzkumné otázky: ptá se po samotné existenci bariér uvědomované ženami-politickými, reflexi těchto bariér u jejich mužských kolegů, a po možných rozdílech ve zkušenosti žen s bariérami na národní a komunální úrovni. V teoretické části autorka představuje a diskutuje hlavní typy bariér (institucionální, kulturní, individuální) a s nimi spojené koncepty (skleněný útes a strop, včelí královna). V analytické části představuje výsledky vlastního terénního výzkumu – data z polostrukturovaných rozhovorů s politiky a politikami národní i komunální úrovně (provedené v mluvené i písemné formě) slibuje analyzovat prostřednictvím kritické diskurzivní analýzy. Autorka v tematických kapitolách sumarizuje odpovědi žen/mužů na jednotlivé otázky, které souvisejí s představenými typy bariér a srovnává odpovědi pro jednotlivé skupiny respondentů (muži versus ženy, národní versus komunální úroveň). Odpovědi přinášejí zajímavá popisná zjištění o tom, že ženy si uvědomují existenci bariér pro vstup do politiky, z nichž nejvýznamnější je bariéra kulturní, kterou ženy-politicky vlastně nereflektované reprodukuje. Mezi důležitá zjištění patří i postřeh, že ženy jsou k projevům genderové stereotypizace až překvapivě tolerantní, a muži si uvědomují spíše jiné bariéry, které navíc zlehčují.

Vzhledem k tomu, že respondentkami byly ženy, které očividně dokázaly překročit některé bariéry pro svůj politický výkon, považovala bych z vhodné provést rozhovory i s „neúspěšnými“ politikami, tedy těmi, které nikdy žádnou volenou funkci nezískaly a bariéry pro svůj vstup do politiky si možná uvědomují palčivěji. Vzhledem k jasnému zaměření práce je to ale spíše poznámka na okraj.

Téma práce považuji za vysoce relevantní a českou politickou vědou stále málo zkoumané. Teoretická kapitola využívá relevantní českou i zahraniční literaturu a je funkční ve vztahu k analytické části. Autorka tu definuje a diskutuje důležité koncepty, které následně využívá v analytické části práce. Za vyzdvihnutí rozhodně stojí skutečnost, že autorka provedla vlastní terénní výzkum a podařilo se jí získat velké množství rozhovorů s politiky a politikami z národní i komunální úrovně. Takový postup je na bakalářském stupni studia výjimečný a zaslouží si pochvalu.

Výzkumný záměr autorky spojený se třemi poměrně odlišnými výzkumnými otázkami a využitím CDA je velmi ambiciózní, bohužel ho ale hodnotím jako ne zcela naplněný. V následujících pasážích proto budu věnovat prostor několika kritickým výhradám k textu.

Co se týče metodologie sběru dat, nejsem si jistá, jak konkrétně vznikl soubor respondentů. Autorka pouze popisuje, že oslovila 40 politiků a politiků, není mi ale jasné, jakým způsobem potenciální respondenty vybírala a zda usilovala o saturaci vzorku. Byla bych proto ráda, kdyby svůj postup v konstrukci vzorku v rámci obhajob vysvětlila.

Nebylo mi také jasné, proč autorka v analytických pasážích informace z rozhovorů informacemi ze sekundárních zdrojů. Chápu asi potřebu jisté validace zjištění, vzhledem

k tomu, že práce je zaměřena na individuální vnímání bariér, nebylo ale dle mého názoru už potřeba dohledávat, zda existují i „reálně“. Autorka navíc v práci takřka nepopisuje, jak se sekundárními daty pracovala (tj. jak vybírala zdroje, se kterými bude pracovat, co v nich konkrétně hledala, a jak data interpretovala). Tyto pasáže pro mě hlavní zjištění textu spíše znejasňují.

Analýza je do jisté míry nevytěžená. Autorka slibuje provedení kritické diskurzivní analýzy, která patří mezi obtížné metody analýzy. Podle vlastního popisu se chce zaměřit „kromě samotného obsahu sdělení také na zvolené jazykové prostředky, kterými respondentky a respondenti popisují mocenské vztahy mezi politickými reprezentanty (vztahy dominance a podřízení) a jejich frekvence“. V textu ale autorka nepopisuje, co s daty konkrétně dělala a jak ve výpovědích identifikovala mocenské vztahy mezi politickými reprezentanty či jak analyzovala užití jazykové prostředky. Analytickou část práce lze proto chápat spíše jako sumarizaci názorů politiků a političek u jednotlivých otázek. Práce obsahuje i zajímavé analytické postřehy, které jdou dále než prostý popis, není jich však (dle mého čtení) dosaženo aplikací CDA.

Vzhledem ke kvalitativnímu typu výzkumu se mi také zdá, že textu nijak neprospívají grafy, jejichž jediným výstupem je znázornění numerického výskytu uvědomovaných bariér mezi jednotlivými typy respondentů. Autorka věnuje poměrně velký prostor jejich interpretaci, jak si ale sama uvědomuje, vzhledem k tomu, že její vzorek respondentů není reprezentativní, tato čísla nelze příliš zobecňovat.

Autorku bych chtěla poprosit, aby se v rámci obhajoby věnovala zodpovězení těchto otázek:

- 1) Jak jste vybrala oněch 40 potenciálních respondentů?
- 2) Existovaly rozdíly v mluvené a psané podobě odpovědí?

Co se týče formální úpravy, text je psaný čtivě a bez formálních či gramatických chyb, využívá dostatečného množství relevantních odborných textů. Drobnou výhradu mám k doslovnému opakování některých vět v úvodu práce a následujících kapitolách.

Bakalářská práce Karolíny Machatové je rozhodně zajímavým příspěvkem ke studiu genderových aspektů politiky. Autorka ukázala porozumění důležitým teoretickým konceptům a provedla rozsáhlý vlastní terénní výzkum. Analýza dat by si sice zasloužila hlubší a systematictější práci, přesto přináší zajímavé výsledky. V každém případě text odpovídá standardu prací na bakalářském stupni studia a jednoznačně jej **doporučuji k obhajobě**.

V Hradci Králové, 10. 8. 2020.

Petra Vodová